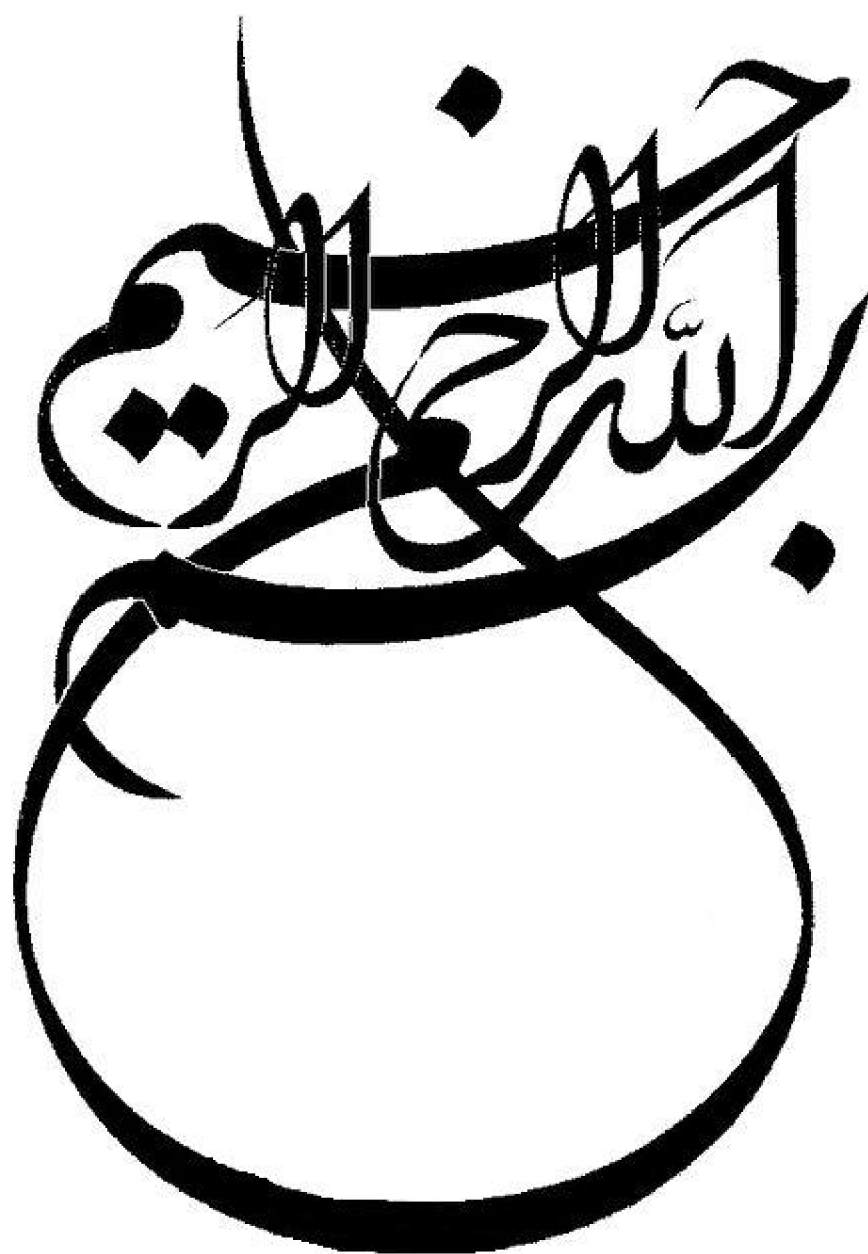

نقش دعا و مناجات در آرامش و امید به زندگی

استاد راهنما:

خانم سمیرا حیدریان

پژوهشگران:

فریبا کرمی

فضه ملکی

فاطمه پاشایی

صدیقه رضوانی

نسیبه حسنی هویدا¹

مدرسه علمیه نرجسیه شهرستان سنقر و کلیائی

1. پژوهشگران همگی طلبه سطح (2)، مدرسه علمیه نرجسیه شهرستان سنقر.

فهرست مطالب

Contents

1	مقدمه
2	تعریف لغوی و اصطلاحی دعا و آرامش
4	اهمیت دعا
5	اهمیت دعا و مناجات از نگاه ملاصدرا فیلسوف بزرگ
7	مفهوم و حقیقت دعا
8	فلسفه دعا
9	شیوه‌های دعا
11	انواع دعا
11	آثار دعا
13	شرایط استجاب دعا از دیدگاه ملاصدرا
14	دعا در سیره‌ی اهل بیت (علیه السلام)
17	دعا از دید شخصیت‌های غربی
20	دعا از منظر روانشناسی
21	علل آرام بخشی دعا:
21	1. اتصال به خدا
22	2. یقین به رفع شدن مشکل

3.	اشتیاق به اتصال.....	23
	شرایط آرام بخشی دعا:.....	24
1.	اخلاص در دعا کردن.....	24
2.	شناخت خداوند.....	27
3.	انقطاع از ماسوی الله.....	30
	موانع آرام بخش دعا در آیات و روایات:.....	30
1.	تنافی با سنت‌های آفرینش.....	31
	الف) تراحم.....	31
	ب) مورد دعا نتیجه گناه نباشد.....	31
	ج) برخورداری از اصل مصلحت.....	32
	د) حق الناس.....	33
	هـ) ناهماهنگی با سنت‌ها، منافات با حکمت‌ها.....	33
2.	مشروعیت.....	35
3.	نبود قابلیت.....	35
4.	عدم آمادگی جسمی و روانی.....	37
	آثار روان شناختی دعا و مناجات:.....	37
1.	ایجاد امید و نشاط.....	37
2.	برخورداری از لذات معنوی.....	38
3.	خدا باوری.....	40
4.	مقصود معارف الهی، تربیت انسان کامل.....	40
5.	پرورش تمرکز ذهن.....	41
6.	رفع کبر.....	42
7.	آرامش فردی و اجتماعی و اعتماد به نفس.....	43

44	8. تحصیل نعمت‌های الهی.....
45	9. خروج از غفلت.....
47	10. رهایی از تنهایی و بیگانگی.....
47	11. روشنی دل.....
49	12. بازیابی خود.....
51	13. دعا و محبت پروردگار.....
51	14. دعا اعتراف عملی به بندگی.....
51	15. دعا و بهداشت روانی.....
52	16. آرام بخشی از راه لذت و بهجت درونی.....
	نتیجه -
51	گیری.....
53	فهرست منابع و مآخذ.....

نتیجه گیری

با توجه به اینکه جامعه امروز و افراد بشر به مرحله بی میلی نسبت به مدرنیسم و روی آوردن دوباره به معنویت و ایمان که پاسخگوی نیازهای متعالی انسان است رغبت پیدا کرده اند و دریافته اند که اندیشه های غیر دینی تنها وعده ای نسبت جهان آخرت ندارند بلکه انسان را در خلأ معنوی و روحی قرار می دهد، «دعا و مناجات» یکی از راه های صلاح و رستگاری است و با اعتقاد به این نیرو که مافوق تمام نیروهاست می توان گفت که می شود تا حدی بر مشکلات و حوادث بزرگ فائق آمد. قطع نظر از اجر و پاداشی که برای دعا هست و قطع نظر از اثر اجابتی که بر دعا مترتب است، دعا اگر از حد لقلقه زبان بگذرد و دل با زبان هماهنگی کند و روح انسان به اهتزاز در آید یک روحانیت و آرامش بسیارعالی دارد، مثل این است که انسان خود را غرق در نور می بیند، شرافت گوهر انسانیت را در آن وقت احساس می کند. آن وقت خوب درک می کند که در سایر اوقات که چیزهای کوچک او را به خود مشغول داشته بود و او را آزار می داد چقدر پست و ساقط و سافل بوده. انسان وقتی که از غیر خدا چیزی می خواهد احساس مذلت می کند و وقتی از خدا می خواهد احساس عزت.

لذا دعا هم طلب است و هم مطلوب، هم وسیله است و هم غایت، هم مقدمه است و هم نتیجه.

دلا ز نور هدایت گر آگهی یابی چو شمع خنده کنان ترک سر توانی کرد (حافظ)

فهرست منابع و مآخذ

*قرآن

*نهج البلاغه

3. ابن بابویه، محمد بن علی، الخصال، علی اکبر غفاری، ج 1، قم، جامعه مدرسین، 1362.

4. ابن بابویه، محمد بن علی، عیون اخبار الرضا، حمیدرضا مستفید و علی اکبر غفاری، ج 2، قم،

دارالکتب اسلامی، 1384.

5. ابن فهد حلی، احمد بن محمد، عده الداعی و نجاح الساعی، احمد موحدی قمی، چاپ اول، قم، دارالکتب الاسلامی، 1407ق.

6. ابن منظور، لسان العرب، چاپ سوم، ج 8، بیروت، دار احیاء التراث العربی، 1412ق.

7. احسانی فر، حسین، اهمیت و آثار دعا و نیایش و چگونگی بهره گیری از آن در تربیت دینی کودکان و جوانان، فصلنامه ی دو عرصه فرهنگی و تربیتی اسلامی راه تربیت، سال ششم، قم، شماره 15، 1390.

8. احسانی، ابن ابی جمهور، عوالی اللثالی، ج 4، سیدالشهداء، 1403ق.

9. اسحاقی، حسین، دعا در ارمغان آرامش، قم، خادم الرضا، 1390.

10. اکبری، محمود، مشیت الهی در سبب سازی و سبب سوزی، چاپ اول، قم، گلستان ادب، 1383.

11. امینی، ابراهیم، خودسازی یا تزکیه و تذهیب نفس، قم، شفق، 1375.

12. برازش، علیرضا، دعا از منظر آیت الله خامنه ای، قم، انقلاب اسلامی، 1390.

13. پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه، انصاریان، قم، 1383.

14. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دانشنامه امام علی (علیه السلام)، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، 1382.

15. پناهی، علی احمد، آرامش در پرتو نیایش، قم، مؤسسه پژوهشی آموزشی امام خمینی (ره)، 1395.

16. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم و دررالکلم، سید مهدی رجایی، قم، دارالکتب الاسلامی، 1410 ق.

17. جاهد، رضا، گنج های معنوی، نشر سنبله، قم، 1382.

18. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، 4 و 10، بی جا، آل البيت، 1082ق.

19. حسینی شاه عبدالعظیم، حسین بن احمد، تفسیر اثنی عشری، ج 6، تهران، میقات، 1363.
20. حلی، علی بن موسی بن طاووس، اقبال الاعمال، ج 3، قم، مؤسسه بوستان کتاب، 1373.
21. خدایی، زبیده، خدایا چگونه شاد باشم، نگاران نور، قم، 1388.
22. دهخدا، علی اکبر، لغتنامه دهخدا، چاپ اول، ج 1، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، 1377.
23. دیلمی، حسن ابن ابی الحسن، ارشادالقلوب، قم، انتشارات رضی، 1412ق.
24. رفیعی، محمد حسین، دعا شناسی به مثابه یک علم، فصلنامه ی دو عرصه فرهنگی و تربیتی اسلامی راه تربیت، سال ششم، قم، شماره 15، 1390.
25. سلیمانی، مصطفی، نظام تربیتی از منظر صحیفه سجادیه، فصلنامه ی دو عرصه فرهنگی و تربیتی اسلامی راه تربیت، سال ششم، قم، شماره 15، 1390.
26. شاهنده، آمنه، معرفت وموانع، نیلوفرانه، قم، 1385.
27. شعبان، شیخ نبیل، تحلیلی بر آثار دعا در زندگی فردی و اجتماعی، ترجمه و تحقیق بزرگ کیا، چاپ اول، تهران، سفیر دانش، 1383.
27. طباطبایی، محمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان، محمد باقر موسوی همدانی، ج 19 و 10، قم، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، بی تا.
28. طباطبایی، محمدحسین، المیزان فی تفسیرالقرآن، ج 2، قم، دارالکتب اسلامی، 1281ش.
29. طبرسی، حسین بن فضل، مکارم الاخلاق، قم، شریف الرضی، 1370.
30. طوسی، محمد ابن الحسن، مصباح المتعبد و سلاح المتعبد، بیروت، مؤسسه حق الشیعه، 410ق.
31. طوسی، محمدبن حسن، تفسیر التبیان، چاپ اول، ج 4، بیروت، داراحیاء التراث العربی، بی تا.
32. فتاحی، حمید، نقش دعا در زندگی انسان ها، قم، نشر مرتضی، 1371.

33. فعالی، محمدتقی، سبک زندگی توحیدی و موفقیت الهی (1)، چاپ دوم، تهران، دارالصادقین،

1396.

34. فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی، الوافی، ج 9، اصفهان، کتابخانه امام امیرالمؤمنین

علی (علیه السلام)، 1406.

35. فیض کاشانی، مرتضی، تفسیر صافی، قم، صفا، 1364.

36. قرائتی، محسن، تفسیر نور، ج 6 و 4 و 3، تهران، مرکز فرهنگی درس هایی از قرآن، 1383.

37. قرشی، علی اکبر، تفسیر أحسن الحديث، ج 4، تهران، بنیاد بعثت، 1377.

38. قطب الدین راوندی، سعید بن هبه اله، الدعوات (سلوه الحزین)، قم، انتشارات مدرسه امام مهدی

(عج)، 1407 ق.

39. قمی، عباس، مفاتیح الجنان، مهدی الهی قمشه ای، چاپ اول، قزوین، مؤسسه انتشاراتی مهندس،

1387.

40. کریمی جهرمی، علی، به سوی مدینه فاضله، تحقیقات و نشر معارف اهل بیت، 1320.

41. کلینی، محمد بن یعقوب ابن اسحاق، الکافی، ج 2، دفتر مطالعات تاریخ و معارف اسلامی، تهران،

1421 ق.

42. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، محمد باقر کمره ای، چاپ دوازدهم، ج 6، تهران، أسوه،

1390.

43. ماه نامه پاسدار اسلام، مقاله یک، دوره 1366، شماره 75، 1366.

44. مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار، جمعی از محققان، ج 90 و 16 و 14، بیروت، دار احیاء التراث

العربی، 14031 ق.

45. مجلسی، محمد باقر، مراه العقول فی شرح أخبار آل الرسول، سید هاشم رسولی محلاتی، ج 16،

تهران، دارالکتب الاسلامیه، 1404 ق.

46. مجلسی، محمدباقر، مشکاه الانوار، قم، مسجد مقدس جمکران، 1379.
47. محدث نوری، حسین، مستدرک الوسائل، ج 17، بی جا، آل البيت، 1400 ق.
48. مستاجران، مجید، آیین محبت، قم، روضه العباس، 1391.
49. مصباح یزدی، محمدتقی، بر درگاه دوست، یاد او (مشکات)؛ نگارندگان عباس قاسمیان و کریم سبحانی، چاپ سوم، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، بی تا.
50. مصباح یزدی، محمدتقی، پند جاوید (مشکاة)، ج 1، قم، مؤسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره)، 1390.
51. مصباح یزدی، محمدتقی، مشکات، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، 1386.
52. مطهری، مرتضی، بیست گفتار، صدرا، تهران، 1369.
53. مکارم شیرازی، ناصر، اخلاق اسلامی در نهج البلاغه، ج 2، قم، نسل جوان، 1385.
54. مکارم شیرازی، ناصر، امثال القرآن، قم، مدرسه امام علی ابن ابی طالب، 1426 ه ق.
55. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج 24 و 22 و 15 و 9، تهران، دارالکتاب الاسلامیه، 1374.
56. مکارم شیرازی، ناصر، مثال های زیبای قرآنی، چاپ اول، ج 2، قم، نسل جوان، 1382.
57. ممدوحی کرمانشاهی، حسن، نیایش از دیدگاه عقل و نقل، قم، بوستان کتاب، 1389.
58. میدی فرد، عبدالله، نقش دعا در زندگی اجتماعی، قم، میثم تمار، 1378.
59. نوری ها، حسنعلی، پرورش درپرتو نیایش، تفکر، قم، 1372.
60. الهامی نیا و طاهرزاده، علی اصغر و غلام عباس، اخلاق عبادی، افق فردا، قم، 1336.